

eius, & non erubescabant. Et continuò subiungit: Sed & serpens erat callidior cunctis animantibus terræ. Quidnā hoc sibi vult, quod non solummodo dixit, sed serpens erat callidior, sed coniunctiunculā interposuit &, dicendo, sed & serpens erat callidior cunctis animantibus terræ? Hoc utique intendit, & ad hoc auditorem trahit, ut non putet initium peccati siue tentationis Adæ vel vxoris eius cœpisse ab exteriori persuasione serpentis. Prius nanque intus ad eor hominis per semetipsum locutus est spiritus diaboli, ut superbiret, Deumque præceptorem ferre, vel mandatum eius portare despectui haberet. Nisi enim intus per superbiam prius tumuisset, foris tentatus tam facile non cederet. Ut ergo duplicis substantiæ creatura, scilicet, homo, qui ex corpore constat & anima, duplicē corporis & animæ pertraheretur ad mortē, prius in anima spiritali corruptus est superbia vitio, deinde & corporeo cōtra Dei mandatum infectus est cibo. Quod & ipse nostre reparator substantiæ Dominus noster Iesus Christus pulchrē parabolica insinuationē testatur cū dicit. Homo quidā ascendebat ab Hierusalē in Hiericho, & incidit in latrones. Nō dixit solummodo, homo quidam incidit in latrones, sed descendebat, inquit, ab Hierusalē in Hiericho, & tunc demum incidit in latrones. Nisi enim descenderet, non incidisset, quia videlicet, nisi mente superbiret, dati præcepti prævaricationem non incurrisset. Descendebat, quia mente tumebat, tumore nanq; ascendere, veraciter descendere est, quia videlicet vbi mēs eleuatur ipsa eleuationē deiicitur. Vnde Psalmista: Deiecisti, inquit, eos dum alleuarentur. Igitur cū dictum est. Erat autem vterq; nudus, & non erubescēbat, illicō subaudiendum fuit, quia tantis ingrati beneficijs, Deo subesse despiciēbat, & consicij quantæ generationis forent patres & principes, iam sicut dii, id est, reuera dii haberi volebant. Sicut enim nō semper pro similitudine, sed aliquando ponitur pro veritatis ostensione, ut illic: In cōuertendo Dominus captiuitatem Syon, facti sumus, sicut consolati. Sicut consolati, inquit, id est, verē consolati. Hoc, inquam, subaudiendum est, & cōtinuò subiungendum. Sed & serpens erat callidior cunctis animantibus terræ. Et est sensus: Per semetipsum intus corruptus hominem, diabolus, & non solum per semetipsum intus, sed & per serpentem circumuenit exterius.

Vtrum serpens in paradyso esse potuerit.

CAPVT II.

QVaritur autem, quomodo serpens in paradyso esse potuerit, si non nisi hominis habitatio credenda est, eidē pro magna gratia creatoris data boni operis & diligentissimæ custodiæ, sicut superius dictū est, conditione interposita. Nā si serpentibus cōmunis erat paradyfus, consequitur q̃ & lupis at

que leonibus cæterisq; bestijs non careat ille deliciarū locus, & p̃inde nec tantæ beatitudinis existimabitur, ut meritō paradyfus voluptatis, vel ab ipso Domino Deo plantatus fuisse dicatur? Et quidē huiusmodi obiectio difficilior solueretur, si hoc apertius scriptura dixisset, quod infra septa paradyfi serpens mulierē fuisset allocutus. Nunc autē cū ita dicat, sed & serpens erat callidior cunctis animantibus terræ, quæ fecerat Dñs Deus, & dein de subiungit, qui dixit ad mulierē, & c. libera nobis relinquitur facultas, asserendi, q̃ non serpens præsertim à diabolo corporaliter inuadente possessus in paradyso fuerit, sed mulier corpore & oculis vaga dum incontinenter deambulat, fortē prospectans, qualis extra paradysum mundus haberetur, & serpens, ut potē altius, dulcedini terræ p̃pius vel ambitiosius innititur, locus diabolo datus est, & occasio porrecta vnde tentaret. Et sciēdum, quod serpens antequā fieret organū diaboli ad perditionē hominis, sapiēs vel prudens poterat dici. Vnde & in alia editiōe scriptū est, sed & serpens erat sapientior cunctis animantibus terræ. Postquā autē prudentia eius malitiæ diaboli cōiuncta est, & opportunū ministerium mortis præbuit, callidus & nequā siue versipellis rectius potest nūcupari. Prudentia nanq; eius antequā illi patri mendacij ministeriū præbuisset, talis erat, ut discipulis Christi, ipso teste Christo, adhuc immutabilis sit. Ait enim: Estote prudentes sicut serpētes, & simplices sicut colūbæ. Prudētes, inquit, non etiā nocentes, quemadmodum illi venenum habentes in accidenti pollutione diaboli, sed econtra, simplices sicut columbæ.

Item, vtrum serpentem, qui loqui videbatur, homo irrationalē per naturam esse nescierit.

CAPVT III.

Item & illud quæritur, vtrum nescierit mulier, quod serpens æquē vt cætera animantia, irrationalis esset, & sua facultate loqui non posset. Si hoc nesciuit, minorem (quod absurdum est) intelligentiam in illo lucido Dei paradyso habuit, quā nunc habet in hac obscuritate vitæ plenæ miserijs, vbi licet caro quæ corrumpitur aggrauet animam, scit tamen nullam præter suam rationalem esse vitam. Si autē (quod verū est) sciuit serpentem nō nisi alieno spiritu potuisse loqui, profectō in eo mire seductionis immensitas est, quod quasi omnipotentiam spiritus eius mirata est mulier, qui per irrationabile animal, humana formare verba potuisset. Quod si ita est, immō quia ita est, nō iam dubium remanet, quæ ex radice tam vasta, tamq; amara idololatriæ arbor pullulans expanderit se in omnes gentes, vel vnde miseris hominibus innatum fuerit, quod tanta instantia, tamq; dementi & stulta reuerentia voces articulatas, astutia dæmonū formatas

E per in-

Luc. 13.

Psal. 27.

Psal. 125.

Matth. 10

Sap. 9.